

16.08.2022.

Nr. 2.5/2022/2771

Uz

Nr.

**Sabiedrisko pakalpojumu
regulēšanas komisija
Ūnijas iela 45
Rīga
LV-1039**

**Informācijai : AS "Sadales tīkls"
Šmerļa iela 1
Rīga
LV-1006**

Par virtuālās jaudas mehānismu

AS "Augstsprieguma tīkls" (turpmāk – AST), izvērtējot AS "Sadales tīkls" (turpmāk – ST) iesniegto priekšlikumu Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) 2022.gada 14.jūlijā publiskai konsultācijai izsludinātajam elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikas projektam attiecībā uz virtuālās jaudas modeli, neatbalsta to zemāk izklāstīto apstākļu dēļ:

1. Apakšstaciju jaudas izbūvētas atbilstoši ST pieprasījumam un prognozētajai nepieciešamai jaudai katrā apakšstacijā. Virtuālās jaudas modeļa ieviešanas gadījumā AST rastos neizmantota jauda, no kuras ST atteikusies, lai gan sākotnēji to pieprasījusi.

2. Īstenojot AST kā pārvades sistēmas operatoram noteiktās funkcijas, AST ir jārikojas arī kā gādīgam un rūpīgam saimniekam, ievērojot Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā noteikto. Virtuālās jaudas modelis radīs neizmantoto jaudu, ko AST nav iespējams efektīvi pārvaldīt ģeogrāfiskā monopola principa dēļ, jo neizmantoto jaudu nav iespējams nodot citiem sistēmas lietotājiem, tādējādi radot neefektīvu AST resursu pārvaldību. Papildus, tas prasītu ieviest kontroles mehānismus, kā arī papildus cilvēkresursus AST pusē, lai nodrošinātu deklarētās virtuālās jaudas un reāli izmantotās jaudas kontroli, tādējādi risinot jaudas pārvaldību AST pusē par jaudu, ko ST ir pieprasījusi. Papildus jānorāda, ka lai gan ST ir izvēlējis jaudu, kas ST nepieciešama katrā apakšstacijā, virtuālās jaudas modeļa gadījumā AST būtu nepieciešamas arī papildus investīcijas, lai AST spētu veikt deklarētās jaudas patēriņa kontroli.

3. Virtuālās jaudas modelis ietvertu arī jaudas samazinājuma iespējas apakšstacijās. Proti, ST varētu zaudēt iespēju deklarēt jaudu atbilstoši

transformatoru tehniskajām pasēs noteiktajai jaudai, jo AST nav pienākums uzturēt lielāku jaudas apmēru, kā tas nepieciešams konkrētajā apakšstacijā. Šādā gadījumā, lai palielinātu deklarēto virtuālo jaudu, ST būtu jāievēro Regulatora attiecīgajos pieslēguma noteikumos noteiktā kārtība.

4. Pārvades sistēmas kopējo izmaksu nemainīgums virtuālās jaudas modeļa gadījumā. Proti, izmaksas rodas līdz ar attiecīgo aktīvu ievēšanu ekspluatācijā un to pieslēguma parametru maiņa vairs neietekmē kopējās sistēmas uzturēšanas izmaksas aktīva dzīves ciklā. Attiecīgi, šāds modelis novedīs pie sistēmas jaudu izmantošanas neprognozējamības. Virtuālās jaudas modeļa gadījumā jaudas korekcija AST un ST pusē notiktu katru gadu, kas attiecīgi, radītu nepieciešamību veikt ikgadēju tarifa korekciju, tādējādi radot papildus administratīvo slogu gan AST un ST, gan Regulatoram. Sarežģīta administratīvā procesa rezultātā kopējo izmaksu apjoms būtu nemainīgs, proti, tas, AST ieskatā, nesamazinātu ST izmaksas.

Papildus AST vēlas vērst uzmanību uz jautājuma noteiktību attiecībā uz sistēmas lietotājiem. Esošais modelis ir ieviests, lai sistēmas lietotājiem būtu tiesiskā noteiktība un prognozējami tarifi. Virtuālās jaudas modeļa ieviešanas gadījumā šis koncepts tiek iedragāts, jo pastāvēs neprognozējama tarifu mainība.

5. Pieslēguma līguma kā instruments jaudas izvēlei – ST jau šobrīd pastāv jaudas izvēles tiesības slēdzot pieslēguma līgumu par jaunu pieslēgumu pārvades sistēmai izbūvi, kas ļauj ST izvēlēties nepieciešamo jaudu, ņemot vērā tehniskās iespējas. Attiecīgi, AST ieskatā, esošais regulējums ir pietiekams, lai ST efektīvi plānoto ST nepieciešamās jaudas.

6. Virtuālās jaudas modeļa rezultātā veicamā izmaksu pārdale novedīs pie scenārija, ka pieaugs maksājums par efektīvi izmantoto jaudas vienību efektīvi izmantotajai infrastruktūrai un nebūs jāveic maksājumi par neefektīvi izmantoto infrastruktūras daļu. Tomēr, tas ir pretēji mērķiem ko līdz šim ir mēģināts sasniegt ar elektroenerģijas tīkla tarifu politiku un, ņemot vērā viena klienta, šajā gadījumā ST, īpatsvaru slodzes jaudas maksājumos (97% no kopējās lietotāju maksas par jaudas uzturēšanu) ietekme no šīs manipulācijas uz ST būs nebūtiska, tomēr tas ietekmi atstās uz pārējiem sistēmas lietotājiem (3%).

7. Kas attiecas uz G komponentes maksājumu regulējumu, lai G komponentes maksājums tiktu attiecināts arī uz ST nepieciešami grozījumi attiecīgajos tiesību aktos. Būtu nepieciešamas tiesību normas, kas pozicionētu sadales sistēmas operatoru kā elektroenerģijas ražotāju pārvades sistēmas pieslēguma punktos. Šobrīd pastāvošais regulējums, kas attiecināms uz elektroenerģijas ražotāju nebūtu piemērojams ST pēc analogijas, tai skaitā attiecībā uz pastāvošo maksājumu modeli, proti, lielākais maksājums ietver mazāko. Gadījumā, ja ST tiktu klasificēts kā ražotājs, tam piemērotos atšķirīgs maksājuma modelis, kas ietvertu arī G komponentes maksājumu.

Papildus, AST vēlas vērst uzmanību, ka šobrīd ir uzsākts darbs pie viena transformatora modeļa izstrādes, attiecīgi, paredzēti arī grozījumi Ministru kabineta 2014.gada 21.janvāra noteikumos Nr.50 "Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas

noteikumi". AST ieskatā, viena transformatora modelis ļautu pārvades sistēmas operatoram un lietotājam pēc lietotāja pieprasījuma vienoties par viena transformatora shēmas vai vienkāršotas shēmas ieviešanu, kas kalpotu kā risinājums ST izmaksu nodalīšanai un uzskaitēi.

Valdes loceklis

Gatis Junghāns

Valdes loceklis

Imants Zviedris

Berkmane
daiga.berkmane@ast.lv